

Nr 51.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 16 maj 1947 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 299, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering; samt

2) förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall.

De ovannämnda vid propositionen fogade författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) Förslag

till

förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret eller som här stadigvarande vistats, så ock oskift dödsbo efter person, som vid dödsfallet var här bosatt eller här stadigvarande vistades, äger under de förutsättningar och i den omfattning nedan sägs åtnjuta avkortning av den skattskyldige på grund av taxering för taxeringsåret 1948 påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och värnsskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening.

2 §.

1 mom. Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för taxeringsåret 1948 påförd statlig inkomst- och förmögenhets-

skatt, värnsskatt och särskild skatt å förmögenhet sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter må hava vid taxeringen medgivits jämlikt punkt 4) av övergångsbestämmelserna till förordningen den 31 december 1945 (nr 898) angående ändring i vissa delar av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, sådana nämnda bestämmelser lyda enligt förordningen den 29 juni 1946, nr 478, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt högst må omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten och värnsskatten.

Vid fastställande av det belopp, för vilket avkortning eller restitution sålunda må åtnjutas, skall i förekommande fall med taxerad inkomst förstås ett med tillämpning av föreskrifterna i 2 § fjärde stycket förordningen om särskild skatt å förmögenhet beräknat belopp.

2 mom. För äkta makar, som under hela beskattningsåret eller större delen därav levt tillsammans, bedömes rätten att åtnjuta avkortning eller restitution med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst och skatter. Det belopp, som enligt föregående punkt må avkortas eller restitueras, fördelas å makarna i förhållande till de belopp, varmed vardera maken skulle ägt åtnjuta avkortning eller restitution därest hänsyn tagits endast till den makens inkomst och skatter.

3 §.

Avkortning och restitution enligt denna förordning skola i första hand avse den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten.

Vid tillämpning av denna förordning skall, där avkortning kan ske, sådan i första hand äga rum. Kan avkortning icke ske eller kan sådan ske allenast till viss del, skall det enligt 2 § beräknade beloppet, i den mån det ej kunnat avkortas och det täckes av erlagt skattebelopp, återbetalas till den skattskyldige. Å sålunda återbetalat belopp utgår icke ränta.

4 §.

Den som enligt denna förordning vill åtnjuta avkortning av påförd skatt eller restitution av erlagd skatt eller båda dessa förmåner har att därom göra ansökan hos länsstyrelsen i det län, inom vilket han för taxeringsåret 1948 taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, eller, därest han taxerats till sådan skatt i Stockholms stad, hos överståthållarämbetet.

Ansökan skall vara nämnda myndighet tillhanda före utgången av år 1949, vid äventyr att avkortning eller restitution enligt denna förordning icke må beviljas. Därest de i 2 § angivna förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligga först efter det kammarrätten eller Kungl. Maj:t meddelat utslag angående sökandens taxering för taxeringsåret 1948, skall ansökningen vara myndigheten tillhanda inom ett år efter det kammarrättens utslag vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag meddelats.

Ansökan göres å blankett, vartill formulär fastställes av Kungl. Maj:t.

5 §.

Finnes ansökning böra bifallas, skall länsstyrelsen eller överståthållarämbetet antingen meddela förordnande om avkortning eller tillställa sökanden honom tillkommande restituerat belopp över postgiro eller ock vidtaga båda dessa åtgärder.

6 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna förordning meddelats, skattskyldigs taxering för taxeringsåret 1948 så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett eller att avkortning eller restitution icke skall ifrågakomma, åligger det myndighet, som har att vidtaga debiteringsåtgärd i anledning av den ändrade taxeringen, att vidtaga jämväl sådan ändring i debiteringen, som föranledes av de ändrade grunderna för beräkning av avkortningen eller restitutionen. Det åligger länsstyrelsen eller överståthållarämbetet att lämna nyssnämnda myndighet härför erforderliga uppgifter.

7 §.

Beträffande besvär över beslut rörande tillämpning av denna förordning skall gälla vad i uppbördsförordningen är stadgat angående klagan över debitering av slutlig skatt.

8 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare bestämmelser för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

2) Förslag

till

förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret eller som här stadigvarande vistats, så ock oskift dödsbo efter person, som vid dödsfallet var här bosatt eller här stadigvarande vistades, äger under de förutsättningar och i den omfattning nedan sägs åtnjuta avkortning av den skattskyldige påförd statlig inkomstskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening.

2 §.

1 mom. Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt icke må överstiga den statliga inkomstskatten.

Vid fastställande av det belopp, för vilket avkortning eller restitution sålunda må åtnjutas, skall i förekommande fall med taxerad inkomst förstås ett med motsvarande tillämpning av föreskrifterna i 9 § femte stycket förordningen om statlig förmögenhetsskatt beräknat belopp.

2 mom. För äkta makar, som under hela beskattningsåret eller större delen därav levt tillsammans, bedömes rätten att åtnjuta avkortning eller restitution med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst och skatter. Det belopp, som enligt föregående punkt må avkortas eller restitueras, fördelas å makarna i förhållande till de belopp, varmed vardera maken skulle ägt åtnjuta avkortning eller restitution, därest hänsyn tagits endast till den makens inkomst och skatter.

3 §.

Vid tillämpning av denna förordning skall, där avkortning kan ske, sådan i första hand äga rum. Kan avkortning icke ske eller kan sådan ske allenast till viss del, skall det enligt 2 § beräknade beloppet, i den mån det ej kunnat avkortas och det täckes av erlagt skattebelopp, återbetalas till den skattskyldige. Å sålunda återbetalat belopp utgår icke ränta.

4 §.

Den som enligt denna förordning vill åtnjuta avkortning av påförd skatt eller restitution av erlagd skatt eller båda dessa förmåner har att därom göra ansökan hos länsstyrelsen i det län, inom vilket han taxerats till statlig inkomstskatt för det taxeringsår varom fråga är, eller, därest han taxerats till sådan skatt i Stockholms stad, till överståthållarämbetet.

Ansökan skall vara nämnda myndighet tillhanda före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret, vid äventyr att avkortning eller restitution enligt denna förordning icke må beviljas. Därest de i 2 § angivna förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligga först efter det kammarrätten eller Kungl. Maj:t meddelat utslag angående sökandens taxering för ifrågavarande taxeringsår, skall ansökningen vara myndigheten tillhanda inom ett år efter det kammarrättens utslag vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag meddelats.

Ansökan göres å blankett, vartill formulär fastställes av Kungl. Maj:t.

5 §.

Finnes ansökning böra bifallas, skall länsstyrelsen eller överståthållarämbetet antingen meddela förordnande om avkortning eller tillstålla sökanden honom tillkommande restituerat belopp över postgiro eller ock vidtaga båda dessa åtgärder.

6 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna förordning meddelats, skattskyldigs taxering för ifrågavarande taxeringsår så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett eller att avkortning eller restitution icke skall ifrågakomma, åligger det myndighet, som har att vidtaga debiteringsåtgärd i anledning av den ändrade taxeringen, att vidtaga jämväl sådan ändring i debiteringen, som föranledes av de ändrade grunderna för beräkning av avkortningen eller restitutionen. Det åligger länsstyrelsen eller överståthållarämbetet att lämna nyssnämnda myndighet härför erforderliga uppgifter.

7 §.

Beträffande besvär över beslut rörande tillämpning av denna förordning skall gälla vad i uppbördsförordningen är stadgat angående klagan över debitering av slutlig skatt.

8 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare bestämmelser för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1949 och gäller tillsvidare.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda författningsförslagen får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling ha överlämnats de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna I: 359 av herr *Axel Ivar Anderson* m. fl. och II: 515 av herrar *Sefve* och *Ljungberg*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta sådan begränsning av skattskyldigheten, att *dels* den i propositionen nr 212 föreslagna spärregeln rörande beräkningen av den beskattningsbara förmögenheten trädde i tillämpning oavsett den skattepliktiga förmögenhetens storlek, *dels ock* i förslaget till förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall föreskrevs, att då de kommunala skatterna och den statliga förmögenhetsskatten sammanlagt överstiga 80 % av den i 2 § 1 mom. angivna taxerade inkomsten med däri omförmält tillägg, i samma författningsrum stadgad skattereduktion finge ske genom nedbringande av förmögenhetsskatten, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta de därav föranledda ändringarna i sistnämnda förordning.

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet därjämte upptagit den under motionstiden vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motionen I: 193 av herr *Beck-Friis*, vari hemställdt, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående skattespärr beträffande den preliminära skatt, som skall erläggas för år 1947».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 359 och I: 193.

Vid anmälan av propositionen nr 212/1947 angående omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m. (se s. 126 och 286) förordade departementschefen som ett provisorium att en spärregel infördes, enligt vilken de totala direkta stats- och kommunalskatterna maximerades till 80 procent av inkomsten. Någon reduktion av kommunalskatten eller förmögenhetsskatten skulle dock därvid icke kunna ske utan reduktionen skulle enbart kunna avse ett nedbringande av den statliga inkomstskatten.

I förevarande proposition upptages nu denna fråga till behandling. Då det nya skattesystemet icke är avsett att träda i tillämpning förrän med avseende å 1949 års taxering har till övervägande upptagits jämväl den särskilda frågan om eventuell skattebegränsning på grund av 1948 års taxering.

Vissa bestämmelser om skattebegränsning ha gällt under de senaste åren. Sålunda antogs genom beslut vid 1942 och 1943 års riksdagar särskilda förordningar om begränsning i vissa fall av skatt till staten, avseende skatter som påförts på grund av taxering för taxeringsåret 1942 respektive för taxeringsåret 1943. Dessa förordningar utfärdades den 18 juli 1942 (nr 644) och den 30 juni 1943 (nr 493). Den sistnämnda författningen utsträcktes därefter genom särskilda förordningar den 15 juni 1944 (nr 342) och den 29 juni 1945 (nr 433) att gälla även skatt, som påförts på grund av taxering för taxeringsåren 1944 och 1945.

Rörande innehållet i och den praktiska betydelsen av den tidigare lagstiftningen tillåter sig utskottet hänvisa till den redogörelse som lämnats här om i propositionen (s. 6—10).

Till stöd för de i propositionen framlagda förslagen har *departementschefen* anfört följande:

»Som av det förut sagda framgår ha bestämmelser om skattebegränsning varit gällande såvitt avser skatter på grund av 1942—1945 års taxeringar. Att någon begränsning av skatterna på grund av 1946 års taxering icke föreskrivits beror på att dessa skatter till större delen efterskänkts på grund av genomförandet av uppbördsreformen. Av samma anledning ha de skatter, som skulle påförts på grund av innevarande års taxering, i princip helt efterskänkts. Även beträffande sistnämnda skatter äro sålunda bestämmelser om skattespärr onödiga.

Från och med 1948 års taxering blir emellertid frågan om en skattespärr ånyo aktuell. Det är därvid att märka, att spørsmålet omfattar *dels* frågan om begränsning av skatterna på grund av 1948 års taxering, vid vilken taxering nuvarande beskattningsgrunder skola tillämpas, *dels ock* frågan om begränsning av skatterna på grund av senare taxeringar, då det nya systemet för statsbeskattningen avses skola äga tillämpning.

Vad angår 1948 års taxering torde samma skäl för skattebegränsning kunna åberopas som de vilka ansågos böra föranleda den tidigare gällande lagstiftningen. Jag förordar därför att en skattespärr avseende denna taxering införes.

Beräffande den närmare utformningen av bestämmelserna angående begränsning av de sist angivna skatterna får jag erinra om att den skattespärr, som förordats vid anmälan av förslaget angående omläggningen av statsbeskattningen, går längre än den skattespärr som anordnats genom den tidigare lagstiftningen. Det kan givetvis ifrågasättas om icke även skatterna på grund av 1948 års taxering borde begränsas på samma sätt som avses komma att ske efter det nya skattesystemets genomförande. Detta skulle innebära att under spärren inbegreps jämväl de kommunala utskylderna och att spärren skulle börja verka tidigare än som skett enligt den äldre lagstiftningen. Den i samband med förslaget till omläggning av statsbeskattningen omnämnda skattespärren är emellertid betingad av verkningarna av det nya skattesystemet, och det synes icke föreligga skäl att för den korta tid, varunder det nuvarande skattesystemet förutsättes komma att fortfarande gälla, gå längre i fråga om skattebegränsning än som skett tidigare under detta systems giltighetstid.

Jag förordar sålunda, att en särskild förordning utfärdas om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering, upptagande motsvarande bestämmelser som 1943 års förordning i ämnet. Bestämmelsen om avdrag från den taxerade inkomsten med ett belopp, motsvarande vad den skattskyldige för samma år påförts i krigskonjunkturskatt, bör dock utgå eftersom dylik skatt icke påföres för merinkomster under år 1947 eller motsvarande räkenskapsår. Därjämte böra vissa huvudsakligen formella ändringar vidtagas till följd av den verkställda omläggningen av uppördssystemet.

Vad därefter angår frågan om spärregler för skatt på grund av senare taxeringar än den, som skall verkställas år 1948, har jag redan vid anmälan av det nya skatteförslaget angivit min ståndpunkt härutinnan. Jag har därvid förordat, att spärregler provisoriskt meddelas i avvaktan på en närmare utredning angående verkningarna av den föreslagna förmögenhetsbeskattningen. Av praktiska skäl torde de ifrågavarande bestämmelserna böra utfärdas att gälla tills vidare och icke — som hittills varit fallet — endast för ett år i sänder. Så snart tillräckliga erfarenheter vunnits angående verkningarna av det nya skattesystemet, bör frågan emellertid upptagas till förnyad prövning.

Vad angår det närmare innehållet av bestämmelserna torde, som jag redan angivit vid anmälan av skatteförslaget, under spärren böra inbegripas alla i detta sammanhang ifrågakommande direkta skatter, d. v. s. statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt (kommunal inkomstskatt och fastighetsskatt), landstingsmedel och tingshusmedel. Spärren bör sättas vid 80 procent av inkomsten men skattereduktionen bör endast få gå ut över den statliga inkomstskatten. Den inkomst, i förhållande till vilken skattebegränsningen skall ske, torde i princip böra bestämmas efter samma grunder som i den tidigare lagstiftningen, d. v. s. till belopp motsvarande den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten, ökad med det belopp varmed avdrag för kommunalutskylder medgivits.

Att skattereduktionen endast får gå ut över den statliga inkomstskatten innebär, att förmögenhetsskatt och kommunala skatter alltid skola utgå fullt även om detta kommer att ske på bekostnad av den statliga inkomstskatten. Anordningen innebär också, att skatterna i vissa fall — nämligen om enbart kommunalskatterna och förmögenhetsskatten uppgå till större belopp än 80 procent av inkomsten — komma att utgå med större belopp än spärreglerna i allmänhet tillåta. Denna metod innebär emellertid stora praktiska fördelar och överensstämmor, såvitt förmögenhetsskatten angår, med vad tidigare gällde beträffande den särskilda förmögenhetsskatten. Att de kommunala skatterna ibland komma att utgå på bekostnad av den statliga inkomstskatten torde ur statsfinansiell synpunkt vara av mindre betydelse och synes för övrigt naturligt med hänsyn till att statsverket numera, efter uppboordsreformens genomförande, generellt åtagit sig att svara för att kommunerna få tillgodogöra sig den skatt, som på grund av verkställd debitering skall utgå. Den omständigheten att fall kunna inträffa, då skattskyldig påfordrad statlig inkomstskatt ej räcker till full reduktion enligt huvudregeln, synes icke heller inge några större betänkligheter, därvid även bör beaktas att dylika fall torde bli sällsynta.

Vad angår formen för skattereduktionens genomförande synes den i tidigare lagstiftning tillämpade ordningen böra tillämpas. Visserligen vore det tilltalande om reduktionen kunde ske automatiskt utan ansökan av den skattskyldige, men praktiska skäl torde fortfarande lägga hinder i vägen härför. Jag åsyftar härvid särskilt de fall då den skattskyldige påförts skatt inom olika lokala skattemyndigheters tjänstgöringsområden.

Ett särskilt spörsmål är huruvida skattespärren skall tillämpas även i fråga om den preliminära skatten. Det kan synas vara en onödig omgång att taga ut skatt preliminärt, om den sedan skall restitueras till den skattskyldige på grund av spärrelagstiftningen. Emellertid torde det bliva svårt att i praktiken taga hänsyn till skattespärren redan vid preliminär taxering eller vid jämkning av preliminär skatt under inkomståret. Det faller av sig självt att den förhandsberäkning av skatt, som sker före inkomståret eller under löpande inkomstår, blir ganska schablonmässig. Vidare bör beaktas att i de i uppboordsförordningen omnämnda jämningsfall, som närmast motsvara det förevarande, jämkning som regel icke får äga rum, såvida icke ändringen i den preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det ursprungligen be-

räknade skattebeloppet. Emellertid torde vid tillämpning av skattebegränsningsbestämmelserna läget merendels vara det att fråga är om en större skattedragare, som äger rätt till reduktion av den honom påförda skatten med ett relativt sett ringa belopp. Tillämpning av skattespärren torde med andra ord så gott som alltid förutsätta möjligheter till en noggrannare och mera definitiv avvägning än som föreligga vid den preliminära taxeringen eller vid jämningsbeslut under inkomståret.

Jag anser mig därför och då fråga nu är allenast om ett provisorium böra förordas, att spärren icke tillämpas annat än i fråga om skatt som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt.

Vad angår bestämmelsernas innehåll i övrigt synes den tidigare lagstiftningen kunna tjäna som förebild. I detta fallet föranleda emellertid såväl uppbördsreformen som den föreslagna omläggningen av statsbeskattningen vissa avvikelser av huvudsakligen formell natur. Särskild motivering härför torde icke vara erforderlig.»

Av motiveringen för de i ämnet väckta *motionerna* må här återgivas följande.

I motionen I: 193 har erinrats om att en spärregel gällt i fråga om skatter, som påförts på grund av taxeringar för taxeringsåren 1942—1945. Genom spärregeln erhöles skattskyldiga, vilkas statliga skatter överstego 80 procent, möjlighet att inom förhållandevis kort tid efter det att skatten erlagts, i vissa fall till och med innan dylik skatt erlagts, erhålla den genom spärregeln åstadkomna nedsättningen i den påförda skatten antingen genom restitution eller genom avkortning. Ehuru det vore sannolikt att i samband med 1948 års taxering fråga uppkomme, huruvida icke en dylik skattespärr därvid borde då införas, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke i samband med skattens erläggande för nämnda taxering borde införas bestämmelser med viss begränsning av skyldigheten att erlægga preliminär skatt. Även om skattespärren infördes i samband med 1948 års taxering, komme nämligen genom preliminärskatten den skattskyldige att »få ligga ute med» alltför stora skattebelopp under förhållandevis lång tid, i vissa fall ända upp till 2 år. Då enligt hittills gällande bestämmelser ränta icke utgått å restituerat skattebelopp, bleve ett sådant förhållande än mer betungande för den skattskyldige. Det syntes därför lämpligt att redan nu införa bestämmelser av innebörd att motsvarande skattespärr, som gällt för 1942—1945 års taxeringar, skulle gälla även i fråga om erläggande av den preliminära skatten för år 1947. I samband med taxeringens fastställande och den slutliga skattens bestämmande finge givetvis liksom all övrig skatt enligt nuvarande uppbördsförordning en reglering ske.

I de likalydande motionerna I: 359 och II: 515 har anförts bland annat följande. I avsaknad av vägledande beräkningar i propositionen angående den föreslagna skattespärrens verkningar kunde dock konstateras, att denna på grund av den ifrågasatta omläggningen av skattesystemet måste bli ineffektiv vid ingen eller ringa avkastning å förmögenhet och att denna spärregel följaktligen i åtskilliga fall, då en reduktion av skattebördan vore syn-

nerligen befogad, icke ens medförde samma skattelindring som tidigare skattespärrar. Den direkta anledningen till detta enligt motionärernas mening föga tillfredsställande resultat vore den, att enligt förevarande förslag endast den statliga inkomstskatten finge reduceras, vilket i vissa inkomstlägen medförde en mindre effektiv reduktion än då denna, såsom hittills varit fallet, finge gå ut över den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatten. Den bristande effektiviteten i den föreslagna »80 % spärren» bleve desto mer framträdande som reduktionsregeln i 9 § förslaget till förordning om statlig förmögenhetsskatt icke erhållit tillnärmelsevis samma räckvidd som den bestämmelse av motsvarande innehåll, vilken inrymdes i den hittillsvarande förordningen om särskild förmögenhetsskatt.

Den i förevarande proposition föreslagna spärregeln förhindrade således icke, att skattebelastningen, särskilt under tider av lågkonjunktur, ofta komme att stiga till sådan höjd, att den verkade oskäligt betungande för den enskilde skattebetalaren. Ur allmän synpunkt vore en sådan skatteavvägning ägnad att föranleda allvarliga betänkligheter, särskilt med hänsyn till den kännbara belastning, som framför allt under dylika konjunkturer komme att åvila jordbruk och andra näringsföretag för de däri investerade produktionsmedlen. Och oavsett konjunkturerna komme många nystartade företag, vilka ännu icke lämnade normal avkastning, att drabbas av en skattebörd, som måste befaras verka hämmande på deras utveckling. Det ekonomiska framåtskridandet gynnades icke genom ett skattesystem, som tvingade företagen att trots den strängaste utgiftsbegränsning upptaga lån för skatternas erläggande.

Såvitt motionärerna kunnat finna mötte det inga praktiska svårigheter att i de fall kommunalskatterna och förmögenhetsskatten sammanlagt överstege 80 % av inkomsten låta reduktionen ske på bekostnad av sistnämnda skatt. I vilket avseende de stora praktiska fördelar, som av departementschefen angåves vara förenade med det i propositionen förordade systemet, bleve minskade genom en dylik utbyggnad därav, vore svårt att förstå. Vid lösningen av förevarande fråga borde emellertid icke rimligen de praktiska fördelarna utan systemets verkningar ur den enskilde skattebetalarens och det allmännas synpunkter tillerkännas avgörande betydelse. Det av departementschefen åberopade förhållandet, att den föreslagna metoden, såvitt förmögenhetsskatten anginge, överensstämde med vad tidigare gällde beträffande den särskilda förmögenhetsskatten, utgjorde intet stöd för reduktionens begränsning till enbart den statliga inkomstskatten.

Utskottet. Bestämmelser om skattebegränsning ha varit gällande såvitt avser skatter på grund av 1942—1945 års taxeringar. För taxeringsåren 1946 och 1947 har någon skattespärr icke ansetts erforderlig med hänsyn till den skatteeftergift, som beslutats i samband med uppborärsreformens genomförande. För skatt påförd på grund av 1948 och senare års taxeringar anmäler sig ånyo frågan om eventuella spärregler. I nu förevarande proposition ha förslag framlagts om en begränsning av skatterna dels på grund av 1948 års taxering och dels på grund av senare års taxeringar. Anledningen till att

förslag sålunda utarbetats till två särskilda författningar är att omläggningen av statsbeskattningen, som föreslagits skola träda i tillämpning från och med 1949 års taxering (se bevillningsutskottets betänkande nr 50), förutsätter spärregler av annat innehåll än under nuvarande skattesystem.

De i propositionen föreslagna bestämmelserna om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering överensstämmer i huvudsak med de regler som gällt för taxeringsåren 1943—1945. Då de skäl, som tidigare åberopats för en skattebegränsning av ifrågavarande slag, alltjämt torde föreligga, anser sig utskottet kunna tillstyrka propositionen i denna del.

Vad härefter angår frågan om begränsning av skatterna på grund av senare taxeringar än den, som skall verkställas år 1948, har i propositionen föreslagits införande av provisoriska bestämmelser om skattespärr i avvaktan på en närmare utredning angående verkningarna av den i samband med förslaget till omläggning av statsbeskattningen förordade nya förmögenhetsbeskattningen. Den för nu ifrågavarande skatter föreslagna spärren går så tillvida längre än den skattespärr, som anordnats genom den tidigare lagstiftningen, att under spärren inbegripas jämväl de kommunala utskylderna. Då spärren satts vid 80 procent av inkomsten, alltså samma procenttal som tidigare gällt, innebär detta att spärren börjar verka tidigare än som skett enligt den äldre lagstiftningen. Skattereduktionen skall enligt förslaget endast få gå ut över den statliga inkomstkatten. Detta medför att förmögenhetsskatt och kommunala skatter alltid skola utgå fullt även om detta kommer att ske på bekostnad av den statliga inkomstkatten.

Mot propositionens ståndpunkt att ej medgiva reduktion å den statliga förmögenhetsskatten ha invändningar framställts i de likalydande motionerna I: 359 och II: 515. Därvid har bland annat framhållits, att skattespärren bleve ineffektiv vid ingen eller ringa avkastning å förmögenhet. Den bristande effektiviteten i den föreslagna spärregeln bleve desto mer framträdande som reduktionsregeln i 9 § förslaget till förordning om statlig förmögenhetsskatt icke erhållit tillnärmelsevis samma räckvidd som den bestämmelse av motsvarande innehåll, vilken inrymdes i den hittillsvarande förordningen om särskild förmögenhetsskatt. För avhjälpan av de påtalade bristerna ha motionärerna hemställt om sådan begränsning av skattskyldigheten att dels reduktionsregeln i 9 § förslaget till förordning om statlig förmögenhetsskatt måtte träda i tillämpning oavsett den skattepliktiga förmögenhetens storlek dels ock den i förevarande förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall föreskrivna reduktionen finge ske genom nedbringande av förmögenhetsskatten i sådana fall, då denna samt de kommunala skatterna överstege 80 % av inkomsten.

Beträffande motionärernas yrkande i förstnämnda hänseende vill utskottet erinra om, att utskottet vid behandlingen av proposition nr 212/1947 (se betänkande nr 50) föreslagit sådan ändring av 9 § i förslaget till förordning om statlig förmögenhetsskatt, att den i propositionen föreslagna begränsningen av reduktionsregeln vid förmögenhetsbeskattningen att avse förmögenheter ej överstigande 100 000 kronor fått utgå. Motionärernas önskemål på denna punkt har alltså redan blivit tillgodosedda. Härigenom har enligt

utskottets mening en betydande uppmjukning av förmögenhetsbeskattningen kommit till stånd för sådana skattskyldiga vilka inneha förmögenhet, som lämnar låg avkastning. Att härutöver medgiva rätt till skattereduktion jämväl å förmögenhetsskatten anser utskottet icke erforderligt. Utskottet kan alltså icke tillstyrka det i motionerna framställda yrkandet om sådan ändring i förslaget till förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall, att skattereduktion skulle kunna medgivas jämväl å förmögenhetsskatten. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang understryka, att bestämmelserna om skattespärr i vad de avse skatter påförda vid senare taxeringar än 1948 års äro av provisorisk karaktär och att så snart tillräcklig erfarenhet vunnits angående verkningarna av det nya skattesystemet, frågan om spärregelns utformning förutsättes skola upptagas till förnyad prövning.

Ett särskilt spörsmål, som icke förelegat vid tidigare lagstiftning om skattebegränsning, är, huruvida skattespärren skall tillämpas även i fråga om den preliminära skatten. Denna fråga har berörts i motionen I: 193, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående skattespärr beträffande den preliminära skatt, som skall erläggas för år 1947. Såsom departementschefen anfört torde det emellertid möta svårigheter att i praktiken taga hänsyn till skattespärren redan vid preliminär taxering eller vid jämkning av preliminär skatt under inkomståret. Utskottet ansluter sig till den av departementschefen uttalade meningen, att skattespärren icke skall tillämpas annat än i fråga om skatt som påförts på grund av årlig taxering, d. v. s. beträffande slutlig eller tillkommande skatt. Utskottet avstyrker därför motionen I: 193.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 299 samt med avslag å motionen I: 193 av herr Beck-Friis, antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om begränsning i vissa fall av skatt till staten på grund av 1948 års taxering, samt

2) förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall; ävensom

B) att de likalydande motionerna I: 359 av herr Axel Ivar Anderson m. fl. och II: 515 av herrar Sefve och Ljungberg måtte, i den mån desamma icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 4 juli 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bårg, Elon Andersson, Velander, Sjödahl, Ekman, Wehtje, Björnsson, Robert Berg, Heüman och Näsgård samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Hagberg i Malmö, Hammarlund, Olsson i Gävle, Sandberg, Olson i Göteborg, Sundström i Skövde, Jonsson i Skedsbygd, Bladh och Brandt.

Reservat ion

av herrar *Velander, Wehtje, Hagberg* i Malmö och *Olson* i Göteborg, som i anslutning till de likalydande motionerna I: 359 av herr Axel Ivar Anderson m. fl. och II: 515 av herrar Sefve och Ljungberg inom utskottet ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen för sin del måtte besluta sådan begränsning av skattskyldigheten att i förslaget till förordning med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall föreskrefves, att då de kommunala skatterna och den statliga förmögenhetskatten sammanlagt överstiga åttio procent av den i 2 § 1 mom. angivna taxerade inkomsten med däri omförmält tillägg, i samma författningsrum stadgad skattereduktion finge ske genom nedbringande av förmögenhetskatten.
